

บทบาทและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

(ส่วนหลัง)

บรรยายโดย ดร.สรวิวัฒน์ วิชาลาภรณ์

ความเป็นมนุษย์ในฐานะองค์รวมแห่งศาสตร์และจริยธรรม

- ผลผลิตของวิทยาการไม่ว่าจะเป็นสาขาใด แขนงใด ต่างเป็นไปเพื่อรับใช้มนุษย์ทั้งสิ้น
- ปัญหาของมนุษย์มิได้สามารถแก้ไขได้เบ็ดเสร็จโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือจากศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง ต้องใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน
- ความเป็นมนุษย์ได้ก่อให้เกิดการแตกแขนง และเป็นกำเนิดแห่งวิทยาการหลากหลายสาขา และทุกสาขาวิชาเหล่านั้นต่างรวมตัวอย่างแยกไม่ออกกับมนุษย์เอง

1

ความเป็นมนุษย์ในฐานะองค์รวมแห่งศาสตร์และจริยธรรม

- การแก้ปัญหาเพียงด้านใดด้านเดียวโดยไม่เชื่อมโยงกันกับอีกหลายปัจจัยโดยรอบย่อมเป็นการเปิดโอกาสที่ปัญหาอื่น ๆ จะเกิดขึ้นอีก
- ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในหลายๆกรณี การคลี่คลายปัญหาหนึ่ง ๆ กลับกลายเป็นการสร้างปมปัญหาในอีกด้านหนึ่ง
- ในทางปฏิบัติ มนุษย์ใช้ว่าจะดำรงตนในสังคมและดำรงชีวิตที่ดีด้วยศาสตร์ต่างๆได้ หากขาดสิ่งสำคัญซึ่งก็คือ

“จริยธรรม”

2

ความเป็นมนุษย์ในฐานะองค์รวมแห่งศาสตร์และจริยธรรม

- “จริยธรรม” มักจะถูกกล่าวถึงไปพร้อมกับ “คุณธรรม”
- จริยธรรม หมายถึง แนวทางความประพฤติต่างๆ เพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้องในสังคม
- คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติและอุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมในจิตใจ
- จริยธรรม เป็นความงามจากพฤติกรรมภายนอก ส่วน คุณธรรมเป็นความดีงามจากจิตใจภายใน

3

ความเป็นมนุษย์ในฐานะองค์กรร่วมแห่งศาสตร์และจริยธรรม

- หากมนุษย์กระทำการหรือประพฤติไปโดยขาดจริยธรรม ขาดคุณธรรมย่อมมีผลต่อเศรษฐกิจทั้งของตนเองและส่วนรวม
 - การผลิตที่เน้นแต่ผลกำไร ละเลยผลเสียจากกระบวนการผลิต
 - การตั้งเป้าหมายในการสร้างความร่ำรวยส่วนบุคคลจนเป็นผลเสียต่อส่วนรวม
- สังคมที่มีจริยธรรมและคุณธรรมทำให้
 - เศรษฐกิจ เติบโตได้ พัฒนา
 - เกิดความเจริญอย่างมีความสุขแก่สังคม

4

- การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของแต่ละบุคคล ควรพัฒนาใน 3 ด้านสติปัญญา จิตใจ และ พฤติกรรม
- การขาดจริยธรรมและคุณธรรม จะทำให้มนุษย์ไม่ว่าจะในระดับปัจเจกชน หรือระบบสังคม ก็ไม่อาจบรรลุการดำเนินชีวิตที่ดีได้

5

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

- บทบาทของมนุษย์จำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจ จะสามารถจำแนกได้เป็น 2 ฐานะ คือ ในฐานะผู้บริโภค และในฐานะผู้ผลิต
- มนุษย์ในฐานะผู้บริโภค: มนุษย์เป็นผู้บริโภคทรัพยากร เพื่อการอยู่รอดและการดำรงตนต่อไปได้ในสังคม
 - ความต้องการในการบริโภคเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
 - การบริโภคของมนุษย์อย่างฟุ่มเฟือย เร่งการสิ้นเปลืองทรัพยากร ย่อมเป็นภาระที่ไม่สมควร โดยขัดแย้งกับความยั่งยืนในระยะยาว

6

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

- มนุษย์ในฐานะผู้ผลิต: มนุษย์เป็นผู้แปรเปลี่ยนทรัพยากรออกมาเป็นสิ่งของหรือบริการรูปแบบต่างๆ
 - การผลิตควรไปในทางที่เสริมสร้างให้มนุษย์มีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาว
 - การผลิตอย่างไม่เหมาะสม ในหลายๆกรณีก็ส่งผลในทางตรงกันข้าม
 - การใช้สารเคมีในการเกษตรที่เห็นผลเร็ว แต่ทำลายธรรมชาติ
 - การผลิตที่ใช้แหล่งพลังงานที่ทำลายสิ่งแวดล้อม
 - การประมงที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของสัตว์ทะเล

7

บทบาทของมนุษย์จำแนกตามบทบาท และฐานะผู้ถูกระทำ

มนุษย์มีบทบาทต่อสิ่งใด ๆ ได้ใน 3 แนวทาง คือ

- ฐานะผู้สร้างสรรค์
- ฐานะผู้ธำรงรักษา
- ฐานะผู้ทำลาย

ผู้ถูกระทำของมนุษย์แบ่งได้เป็น 4 บทบาท ได้แก่ ต่อดตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ และ ต่อชุมชนและสังคม

บทบาทของมนุษย์จำแนกตามบทบาท และฐานะผู้ถูกระทำ

- บทบาทของมนุษย์ต่อดตนเอง
 - เป็นบทบาทที่มนุษย์ผู้นั้นได้กระทำแก่ตนเอง
 - เป็นได้ทั้งในเชิงสร้างสรรค์พัฒนา ดูแลรักษา
 - การใช้เวลาในการพัฒนาตัวเอง
 - ในทางกลับกันก็เป็นไปในทางทำลาย
 - การใช้เวลาไปกับกิจกรรมที่เกิดโทษมากกว่าประโยชน์
- บทบาทของมนุษย์ต่อบุคคลอื่น
 - เป็นบทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ในระดับระหว่างบุคคล
 - สามารถช่วยสร้างสรรค์ส่งเสริมผู้อื่น รักษาผู้อื่น
 - การเลี้ยงดูบุตรอย่างมีคุณภาพ

บทบาทของมนุษย์จำแนกตามบทบาท และฐานะผู้ถูกระทำ

- ในทางลบ ก็อาจทำลายผู้อื่น
 - การแข่งขันทางธุรกิจที่ทำลายคู่แข่ง ผูกขาดโดยไม่จำเป็น

- บทบาทของมนุษย์ต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ
 - เป็นบทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่ไม่อาจแยกตัวออกจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้
 - สรรพสิ่งในที่นี่ครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ โดยรอบทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

- บทบาทของมนุษย์ต่อชุมชนและสังคม
 - เป็นบทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ของ
 - มนุษย์ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสังคม

เศรษฐศาสตร์(ECONOMICS) หมายถึง ศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมากระทำให้เกิดสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีอยู่ไม่จำกัด

เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดี

➤ ประเภทของแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์

แบ่งตามการปรับตัว

- เศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก
- เศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์

➤ แบ่งตามขอบเขต

- เศรษฐศาสตร์จุลภาค
- เศรษฐศาสตร์มหภาค

12

ทุนนิยม(Capitalism) และ ความโลภ (Greed) ในการดำเนินชีวิตในสังคมเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ให้ผลทางด้านลบเสมอจริงหรือ ?

13

เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดี

แนวทางการดำเนินชีวิตแบ่งตามหลักสังคมได้เป็น 3 แนวทาง คือ

➤ การแข่งขัน

- แนวคิดสำคัญอยู่ที่การตอบสนองความต้องการและเสรีภาพในการบริโภค

➤ การร่วมมือ

- แนวคิดสำคัญอยู่ที่การตอบสนองตามความจำเป็น และเสรีภาพในการพัฒนาหรือเติบโตของมนุษย์

➤ การผสมผสานระหว่างการแข่งขันและการร่วมมือ

- เป็นการดึงประโยชน์ของการแข่งขันและการร่วมมือมาใช้

14

เงื่อนไขการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเศรษฐกิจ

จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในสังคมนั้น ๆ ต่างดำเนินชีวิตที่สอดคล้องด้วยเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

- การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยความรู้ที่อยู่ในกรอบของจริยธรรม
- ผู้คนในสังคมมีความสมานฉันท์และยุติธรรมต่อกัน
- ผู้คนในสังคมมีเสรีภาพอย่างไม่ละเมิดต่อกัน
- การดำเนินการจัดสรรให้แก่งกันและกันเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม

15

สิ่งที่ไม่อาจละเลยได้ในการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ก็คือ ความมี
จริยธรรม ทั้งนี้มีใช้เพียงเพื่อความรุ่งเรืองเท่านั้น แต่เพื่อการดำเนินชีวิต
ที่ดีของมนุษยชาติในภาพรวม

สิ้นสุดการบรรยายส่วนหลัง

Thank you!

